

na podstawie art. 360 § 1 pkt 1 lit. c kpk

Sąd postanowił

wyłączyć jawność rozprawy w części dotyczącej przedstawienia części niejawnego aktu oskarżenia oraz składania wyjaśnień oskarżonych i zeznań świadków w zakresie, w którym dotyczą zachowań oskarżonych odnoszących się do dowodów objętych klauzulą tajności.

UZASADNIENIE

W pierwszym rzędzie należy podkreślić wagę, będącej elementem, przewidzianego w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP (art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, art. 14 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych) prawa do sądu, zasady jawności rozpatrzenia sprawy. Prawo do sądu jest bowiem prawem podmiotowym jednostki. Również w przypadku ingerencji państwa reprezentowanego przez oskarżyciela publicznego w szczególnie istotne dobra jednostki przez stosowanie sankcji karnej, do czego zmierza oskarżenie o czyn karalny, to właśnie oskarżonemu przysługuje uprawnienie do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jego sprawy. Jawność postępowania stanowi bowiem gwarancję ochrony praw oskarżonego i pozostałych uczestników procesu, prowadzenia go rzetelnie i sumiennie.

Publiczne odbywanie rozpraw sądowych stanowi jeden z wymogów realizacji rzetelnego procesu sądowego. Ponadto jawność rozprawy przyczynia się do sprawiedliwego postępowania, którego zagwarantowanie jest jedną z podstawowych zasad społeczeństwa demokratycznego. W tym kontekście należy zauważyć, że co prawda prawo strony do rzetelnego postępowania oraz do bezstronnego i niezależnego sądu jest prawem absolutnym, to jednak prawo strony do jawnego postępowania może zostać ograniczone. Jawność postępowania, chociaż jest warunkiem rzetelnego procesu, często musi ustąpić przed potrzebą ochrony innego dobra, ważniejszego niż wymaganie, by sąd rozpoznawał sprawę jawnie.

Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w art. 6 ust. 1 zdaniu 2 wprowadza zasadę, zgodnie z którą postępowanie przed sądem jest jawne. Ta regulacja wsparta wymogami, jakim powinno odpowiadać postępowanie

– sprawiedliwe, prowadzone w rozsądnym terminie, przez sąd niezawisły i bezstronny, ustanowiony ustawą, a także publicznie – poszerzona została obszernymi wyjątkami od jawnie prowadzonego postępowania. Przywołany przepis Konwencji zezwala, by prasa i publiczność były wyłączone z całości lub części rozprawy ze względów obyczajowych, z uwagi na porządek publiczny lub bezpieczeństwo państwowe w społeczeństwie demokratycznym, gdy wymaga tego dobro małoletnich lub gdy służy to ochronie życia prywatnego stron albo też w okolicznościach szczególnych, w granicach uznanych przez sąd za bezwzględnie konieczne, kiedy jawność mogłaby przynieść szkodę interesom wymiaru sprawiedliwości.

Artykuł 14 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych stanowi, że: „Każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezależny i bezstronny sąd, ustanowiony przez ustawę (...). Prasa i publiczność mogą być wykluczone z całości lub części rozprawy sądowej ze względu na moralność, porządek publiczny lub bezpieczeństwo państwowe w demokratycznym społeczeństwie albo jeżeli interes życia prywatnego stron tego wymaga, albo w stopniu, w jakim sąd uzna to za bezwzględnie konieczne w szczególnych okolicznościach, kiedy jawność mogłaby przynieść szkodę interesom sprawiedliwości”.

Konstytucyjnym standardem jest zatem rozpoznawanie sprawy w sposób stwarzający możliwość uczestniczenia publiczności w posiedzeniach sądowych o charakterze jawnym, na które wstęp mają nie tylko podmioty uczestniczące w postępowaniu, ale także osoby trzecie (wyroki Trybunału Konstytucyjnego z: 11 czerwca 2002 r., SK 5/02, OTK-A 2002, Nr 4, poz. 41; z 6 grudnia 2004 r., SK 29/04, OTK-A 2004, Nr 11, poz. 114; z 7 marca 2006r., SK 11/05, OTK-A 2006, Nr 3, poz. 27; z 2 października 2006r., SK 34/06, OTK-A 2006, Nr 9, poz. 118). Nie oznacza to jednak, że każde posiedzenie sądowe musi być otwarte dla publiczności, ponieważ art. 45 ust. 2 zd. 1 Konstytucji RP także przewiduje możliwość wyłączenia ich jawności ze względu na moralność, bezpieczeństwo państwa i porządek publiczny oraz ze względu na ochronę życia prywatnego stron lub inny ważny interes prywatny. Z przesłankami wyłączenia jawności cytowanymi powyżej przepisami korespondują w znacznej mierze przesłanki wyłączenia jawności rozprawy w postępowaniu karnym wskazane w art. 359 i art. 360 § 1 kpk.

Przywołane powyżej regulacje są próbą zrównoważenia pomiędzy jawnością i tajnością w fazie postępowania sądowego. Niewątpliwie najpełniej jawność zewnętrzna realizowana jest na etapie postępowania przed sądem, gdy nie ma już (co do zasady) obawy o zniekształcenie dowodów, które wszak zostały już zebrane i zabezpieczone, jest zaś potrzeba kontroli prawidłowości czynności procesowych, dokonywanej drogą współdziałania w tych czynnościach publiczności. Ten aspekt jawności na etapie postępowania przygotowawczego doznaje zrozumiałych ograniczeń, a prokurator prowadzący lub nadzorujący to postępowanie może stosownymi decyzjami dostęp publiczności odpowiednio reglamentować.

W realiach niniejszej sprawy ze względu na to, że materiał dowodowy obejmuje zachowania odnoszące się do dowodów objętych klauzulą „tajne”, która w ocenie podmiotu nadającego tę klauzulę nie może być uchylona, ważny interes państwa dotyczący metod zwalczania przestępczości wymaga zachowania w tajemnicy okoliczności o tym charakterze w całym postępowaniu, gdyż na każdym jego etapie (składania wyjaśnień przez oskarżonych, składania zeznań przez świadków) może wystąpić potrzeba artykułowania tych kwestii i ich procesowej weryfikacji. Okoliczności te wynikają zarówno z dokumentów objętych klauzulą „tajne” jak też dowodów osobowych, a zatem wykładnia systemowa art. 360 § 2 kpk prowadzi do wniosku, że sprzeciw prokuratora nie może odnosić się do przesłanek wyłączenia jawności rozprawy odnośnie okoliczności wynikających z klauzuli tajności. W tym bowiem zakresie wartość jaką jest bezpieczeństwo państwa jest nadrzędna nad prawem do jawnego rozpatrzenia sprawy, co zgodne jest z art. 45 ust. 2 Konstytucji zezwalającym na wyłączenie jawności postępowania w razie wystąpienia przesłanek w nim określonych.

Zaistniałe w realiach niniejszej sprawy przesłanki wskazujące na to, że jawność rozprawy mogłaby ujawnić okoliczności, które ze względu na ważny interes państwa powinny zostać zachowane w tajemnicy spowodowały wyłączenie jawności rozprawy w sposób wskazany w części dyspozytywnej postanowienia. Wyłączenie to nie dotyczy oczywiście samego ogłoszenia wyroku (art. 45 ust. 2 zd. drugie Konstytucji RP).